

REKTORIAUS SŪNUS — LEDO VAIKAS

O čia — žiema. Laukai plačiausi
Tik sniego pustomi uoliai —
Ir vėjai, vėjai — mūsų rykštė —
Jie blaškosi be paliovos.
Žmonėms — skurdi vieta žiomykštė,
Be derlių plotai, be vagos.
Nė medžio, nė aukštesnio krūmo,
Tik gluosniai smulkūs pažemės
Į samanas sulindę tūno
Ir ledas amžinas gelmėj.
Bičiuli, mums gyvent čia tenka
Ir tau, ir man. Ir daug kitų
Ne džiaugsmą, bet vargus čia renka
Ir ilgis Lietuvos dienų.

Kaip pačią brangiausią relikviją Prienu miško pramonės ūkio Birštono girininkas Arvydas Vilkaitis dažnai atsiverčia nedidelį sąsiuvinėlį su šiomis eilutėmis. Tai jo tėvas, Žemės ūkio akademijos rektorius, biologijos profesorius Vincas Vilkaitis, mirdamas iš bado ir stingdamas šaltyje prie Laptevų jūros, rašė sąsiuvinėlyje paskutinįjį savo gyvenimo himną. Ne kartą jį, gelbėdamas nuo sunykimo, savo ranka perrašė Arvydas ir daugelį jo eilučių moka mintinai. Gal ir dabar, sausio 15-ąją, pažymėdamas savo 60-ąjį gimtadienį, kai skries sveikinimo telegramos iš tolimosios Australijos, iš Kamberos nuo brolio Vinco ar nuo sesers Audangės Karkalienės iš Šiaulių, su liūdesiu ir ašaromis akyse ištars: — O tėvelis, mama tokio amžiaus nesulaukė... Mirė penkiasdešimtmečiai Sibiro platybėse, kai tiek galėjo dar padaryti gero savo tautai ir Tėvynei. Sausio 16-ąją — tėvelio gimtadienis. Sausis — Vilkaičių mėnuo.

Kam jis turi būti dėkingas už savo gyvenimo dienas. Likimui ir Tėvams, atidavusiems ir savąjį kąsnelį duonos sūnui, dukrai, mirusiems iš bado, bet

likusiems tauriais Žmonėmis. Ir jis pakils su ta nebaigta tėvo poema apie Suvalkijos ūkininko šeimą, kuriai pavadinama „Mūsų Trimirkai“ jau sugalvojo jis, pakils ir, rodos, vėl praeis visas baisias golgotas, kai „metas buvo toks baisus, kai vėjas užavo ir šlamžtė, kai nerimas krūtinę spaudė ir žaipėsi iš tūkstančių mirčių poliarinė naktis piktai...“

Tada, kai 1942—43-ųjų žiemą prie Laptevų jūros geso tėvo gyvybė, Arvydui Vilkaičiui, trylikamečiui vaikui, išdavė darbo knygelę. Tai svarbiausias tremties dokumentas, išduotas Trofimovske, kuris lydi jį visą gyvenimą.

Bet jo darbo, o teisingiau, kančių ir pažeminimo biografija prasidėjo dar anksčiau, vos tik baigus šešis skyrius, kai 1941-ųjų iš birželio 14 į 15-ąją naktį Dotnuvoje prie keturbučio namo sustojo „polutorka“ ir iš saldaus miego su sesute Audange pažadino piktai balsai: „Choziajen, atkryvaj dveril“. Ir dabar Arvydas, rodos, mato kampe prie stalo pasodintus tėvą ir motiną, atgręžtus į juos plikus durtuvus. „Budem vas pereseliatj v drugoje mesto“.

Jei ne docentas Jonas Grigas, gal būtų ir išvežę Vilkaičius kaip stovi. Tai jis, dar nenumatytas ištremti į Sibirą, sukrauna į žiūžinius patalyne, šiltesnius drabužius, įdeda malsto, o 1944-ųjų vasarą, nenorėdamas, kad ištiktų kaimynų likimas, pasitraukia į Vakarų.

O kas gi dar su Vilkaičiais tą naktį tapo „liaudies priešais“, nes iš keturių viename name gyvenusių šeimų Stalino karių buvo planuota ištremti tris. Taigi tuo pačiu tremtinių likimu su jais turėjo dalintis ir dar dviejų Lietuvos žymių žmonių — mokslininkų, buvusio Žemės ūkio akademijos rektoriaus, švietimo ministro, profesorius, agronomo pievininko Juozo Tonkūno [1894. III. 30—1968.V.6] ir docento geodezininko, buvusio susisiekimo ministro Jokūbo Stanišausko [1892.I.24—1943.IV.14] šeimos.

Ar galėjo profesorius Vincas Vilkaitis pagalvoti, kad bus pasikėsinta ne tik prieš jį, bet ir sutrypta jo sūnaus ir dukros vaikystė, tos šalies, kuri skelbė, kad ji vaikams negaili nieko! Iš atminties dar buvo neišdilusį 1940-ųjų liepos 11 į 12-ąją naktis, kai tūkstančius nekaltų žmonių grūdo į kalėjimus.

Ir štai „polutorka“ privažiuoja Kėdainių geležinkelio stotį. Visus suvaro į grotuotus, gyvulinius vagonus. O prie jų su durtuvais kareiviais, kurie galbūt ir patys neužilgo žuvo už Staliną. Jau po pietų iš Dotnuvos atburbia su motociklu Dambrauskas ir Zažeckis. Jie ryžtingai reikalauja leisti profesoriams išmokėti algas. Tai jie Vilkaičių šeimai įteikia kibirą lydytų taukų, painformuoja, kad vyriausias sūnus Vincelis, grįžęs iš Kėdainių gimnazijos, namuose ir nežino, ką jam daryti!

— Tegul sprendžia pats, — feištaria tėvas. Taip visus karo metus Arvydo

vyresnįjį brolių Lietuvoje globoja Stepas Cerapas, kuris, artėjant Tarybinei Armijai prie Lietuvos, sukrauna lagaminėlių ir išlydi į Vakarų, nes jaučia, kad Stalino kariai suras tremtinio sūnui Sibire vieta. Jau ne taip seniai Arvydui Vilkaičiui įteikė S. Cerapo knygelę „Šilkaverpių ir šilkamedžių auginimas“ su autografu, užrašytu dar 1937.VIII.31 „Maloniam Prieteliui Arvydui Jonui Vilkaičiui — Stepas Cerapas“. „Per darbą ir mokslą — į Tėvynės gerovę“. — Toks buvo šio žmogaus devizas, labai mylėjusio jaunimą, palaikiusio Arvydo dvasią laiškais tremtyje iki pat savo mirties, 1953 metų. Gero žmogus nežmiršta niekada.

Iki šiol Arvydas tebemato verkiančią Kėdainių geležinkelio stotyje minią, rodos, klausiančią jų: „Už ką jus, broliai, seserys! Kuo gi jūs, mažai vaikeliai, nusikaltote! O, kad tas ašaras, visas Lietuvos žmonių ašaras, būtų buvę galima susemti, jose turbūt būtų paskendę visi Stalino valios vykdytojai. Kas jie, pasirašę tuos baisesius raštus! Kad taip kiekvienas tremtinys galėtų jems pažvelgti į akis! Bet vagonai jau dundėjo, rodos, kalbėdami: „Į Sibirą, į Sibirą!“ Ir baisiausia buvo prieš akis. Štai Naujojoje Vilnioje iš birželio 16 į 17-ąją iš vagonų pradėjo nuo šeimų atskirdinėti vyrus. Juos šaukė pavardėmis, niekaip negalėdami teisingai perskaityti. Tad piktai užtrenkė duris išėdavo, o po kiek laiko vėl ir vėl šaukė, tempė nuo mažų vaikų tėvus. Profesorius Vilkaitis pasiliko su šeima ir ramino moteris, vaikus. Paskui gyvenimas vagonė lyg ir aprimo, nors alpo žmonės be vandens ir tyro oro. Žemiškuosius reikalus galėjo atlikti į kampe įstatytą geležinį vamzdį. Geležinkelio stotyse sargybiniai vesdavo į tualetus, vandens. Tuloje tremtiniai sužino, kad jau prasidėjo karas. Kelionė vis sunkėjo. Bet baisiausi išbandymai tremtinių laukė dar po metų. O tada Arvydas žinojo, jog seniausias jų vagonė — valstietis Babenskas iš Krakių, o jauniausias — Taujanskų Vytelis, kuris dar negalėjo ir pastovėti. Sofija Vilkaitienė jį vadino mažuoju tremtinėliu. Sielvartavo nuo vyro atskirta nėščioji Labutienė, kad tik vagonė netektų jai gimdyti. Bet suspėjo nukakti iki Bijsko. Altajuje vėl išskirstė grupėmis. Vilkaičių šeimą su didele grupe kitų tremtinių atvarė iki Katunsko. Arkliais vežė tik kuklią tremtinių mantą. Iš Katunsko jau įsikūrus tekdavo septynis kilometrus eiti pėsčiomis iki Katunės upės ir ten su kastuvais žvejoti žvyrą, vežti karučiais ant kranto. Taip nuo aušros iki tamsos. Profesorius Vincas Vilkaitis, nepratęs prie tokio katorgino darbo, labai išvargo, nusilpo. Susirgo maliarija. Gydytojai išdavė pažymą, kad gali dirbti tik lengvą darbą, o tokio — nebuvo. Tik 1942-ųjų pavasarį tėvas priimamas į karjero raštinę. Per žiemą, kad galėtų išmaitinti šeimą, mama pardavė visus geresnius

daiktus. O kaip čia praverė tėvų, dar studijuojant Vokietijoje ir keliaujant po Šveicarijos kalnus, po Alpes, įsigyta kuprinė! Tėvas jau per pirmuosius tremties metus palaužiamas ir fiziškai, ir moraliskai, nes į tremtinius žiūrima buvo kaip į didžiausius nusikaltėlius. Tačiau pavasarį susikasė žemės lopinėlių, pasisodinę bulvių, daržovių Vilkaičiai į ateitį vėl ima žiūrėti su vilnimi, kad gal ateinančią žiemą jau neteks badmiriauti, vlsiškai nenujausdami, kad jiems planuojama nauja „turistinė kelionė“ pas baltąsias meškas, ruošiamas gyvenimas ant ledo.

Dar nepražyduš ir jų pasodintoms bulvėms, vėl sugrūda kaip silkes į vagonus ir veža iki Čeremchovo. Po to vėl — iki Angaros, o iš ten baržomis plaukia Angaros upe. Per taigos miškus tenka nusigauti iki Lenos. Šia upe prasideda sunkiausias tremtinių kelias baržomis į pačią Jakutijos Šiaurę, vis daugiau reikalavęs aukų. Kiek jų Lenos vilnys nunešė į Ledinuojujį vandenyną! Šioje kelionėje ir Arvydas baisiai peršąla. Trūksta dešinės ausies būgnelis. Apkursta. Medicininės pagalbos jokios. Pirmoji tremtinių grupė išlaipinama Lenos deltoje — Tūt Aruose, antroji — Štolbuose, o karavano likučiai nuplukdomi dar toliau — į Trofimovską.

Šias slaubingas lietuvių tremtinių kančias aprašė Arvydo Vilkaičio likimo draugė gydytoja Dalia Grinkevičiūtė užpennai mirusi per pačias Kalėdas, vos sulaukusi 60-ties. Jos sukrežiantį publicistinį rašinį „Lietuviai prie Laptevų jūros“ pernai 8 numeryje išspausdino „Pergalė“.

— Dalia viską aprašė taip, kaip buvo, — sako Arvydas. — Su moterišku jautrumu. Bet ar įmanoma visa tai parodyti! Tai gali tik tas, kuris pats viską iškentėjo ir per stebuklą liko gyvas. Kodėl mus vėl trėmė iš Altajaus krašto prie Laptevų jūros! Buvo žinoma, kad Lenos ir Kolymos deltose yra daug žuvies. Todėl tremtiniai tą žuvį turėjo gaudyti, sūdyti ir siūsti į frontą. Apgyvendinimui atšiauriomis sąlygomis nebuvo pasiruošta. Žmonių likimui enkavedistai buvo visiškai abejingi. Ar mirsim, ar gyvensim, jiems nerūpėjo ir širdies neskaudėjo. Čia atplaukę jau radome suomių tremtinius. Išlaipino ant ledo. Gyventi nebuvo kur. Nusilpę, alkani, sutinę iš bado statėme barakus. Pirmosios mėšų 1942—43 metų Trofimovske žiemos tragedija, pareikalavusi didesnės dalies tremtinių gyvybių, buvo ir ta, kad pro čia pratekančios Lenos atšaka neplaukė žuvis. Šiaurėje, poliariniam speigiraty maistas, šilti drabužiai, šiltas būstas žmogui — svarbiausia. O to neturėjome ir kritome kaip lapai...

Kai statė tremtiniai barakus, jau siautė poliarinė naktis, nes kelionė, prasidėjusi vasaros pradžioje, truko daugiau kaip tris mėnesius. Nuo lapkričio iki vasario trukusi poliarinė naktis ir buvo tremti-

niams baisiausia. Iš rąstigalių, lentgalių ir ledo suręstuose barakuose priaudavo plaukai. Kūreno per pusę perpjautas statines — „barabanus“. Tačiau malčių niekas nedavė. Reikėjo vogti. Negaudami jokio vitaminingesnio maisto visi susirgo skorbutu. Pradėjo pūti dantens, iškrito dantys. Jeigu kuriame barake neatsirasdavo pajėgesnių, išmirdavo visas barakas. Negalėdami iškęsti šalčio tremtiniai rausėsi žemines. Pražūtinga buvo ir tai, kad čia įkurtos žuvies įmonės direktorius Mavrinas neturėjo jokių organizacinių sugebėjimų. Sužinojęs, kad Vilkaičis — profesorius, paskyrė jį sargauti. Tačiau ir tokios pagalbos jam jau nereikėjo. Savo menką duonos davinį atiduodavo sūnui su dukrele, sakydamas, kad suaugęs gali ilgiau iškęsti badą. Mamai kojose atsi-vėrė žaizdos.

Ir kai mama su tėčiu jau nebegali pakilti, visą šeimos našlą ant savo pečių užsideda trylikametis Arvydas. Tėvas, pasidaręs savo darbo plunksnelę, dar tęsia pradėtą poemą:

Ak, Doneičai, kad turėčiau
Aš tavo plunksną, tai visus
Trumpu žodžiu juos apibrėžčiau —
Ir jaunesniuosius, ir senus...

Tačiau rašymas vis sunkėja. 24 ir 25 poemos skyriai ne visur įskaitomi, o prie 26-ojo ji nutrūksta. Kaip nutrūksta ir profesoriaus gyvenimas. Prieš mirtį jis sūnui pasakys: „Turbūt jau paskutinės mano valandos. Neskriausk sesutės!“ Dar sukauptė jėgas padrašinti sūnų. O 1943-ųjų sausio 19 užmigo ir užmigo. Su juo tą pačią dieną mirė ir mokytojas Balčius. Profesorius sukėlė į karstą panašią dėžę ir nuvežė prie lavonų kalno, padėjo ant upės kranto. Tačiau greit kažkas iš to karsto jo kūną išėmė, o lentas panaudojo apsigynimui nuo šalčio. Pavasarį, gegužės mėnesį žimams mirusiųjų buvo supiltas milžinkapis. Vėliau pastatytas kryžius. Tačiau po keleto metų paplovė jį upė, o mirusiųjų kaulus nunešė į Laptevų jūrą. Po 1943-ųjų žiemos prie Laptevų jūros liko mažesnė pusė tremtinių. Arvydas Vilkaičis, gamindamas žuviai sūdyti statines, ištvėrė baisiąją poliarinę naktį. Išsaugojo ir sesutę su mama. Pavasarį juos nuplukdė į žuvų gaudymo verslovę — Sosylaką, salą, esančią Laptevų jūroje. Čia tremtiniai bent galėjo paskanauti žuvies vidurių, galvų ir taip gintis nuo bado. Per vasarą žuvį ruošė frontui. Tik kažin kiek jos pasiekdavo karus! Pašvinkdavo ilgam kely, nors druskos ir negailėjo. Vieni nupjaustinėjo galvas, kiti išiminėjo vidurius, dar kiti ją valė, plovė, sūdė ir dėjo į statines. Rugsėjo mėnesį, kai užsitraukdavo ledas, skubėdavo nuleisti tinklus, kuriuos vėliau per visą žiemą, spiginant 40—50° šalčiu, plikomis rankomis tek-davo kratyti ir išnarplioti žuvį!

Arvydo Vilkaičio porininkas buvo Daniliauskų Antanukas. Jo tėvas, buvęs Marijampolės gimnazijos direktorius, o taip pat ir motina mirė iš bado. Ji fris paras gulėjo šalia savo sūnaus. Kai mirusią jo mamą virve už kojų traukė iš barako pro siaurą sniego skylę į viršų, sūnus raudėjo: „Dovanok, brangi Mamyte, kad negaliu tavęs palydėti...“ Jis gulėjo sutrauktomis kojomis dėl gausių kraujo išsiliejimų į kello sąnarius, negalėjo atsikelti.

— Tai buvo geriausias mano draugas. Jeigu ne jis, kažin ar būčiau ištvėręs, — samprotauja Arvydas. — Tris ilgas poliarines žiemas ir tris trumputes vasaras praleidome Sosylake. 1946-ųjų pavasarį vėl sugrįžome į Trofimovską. Norėjome mokyti. Čia kūrėsi mokykla. Tačiau trūko mokytojų. Moterys įkalbėjo ir mamą eiti mokytojauti, nors tremtiniais tokį darbą dirbti buvo griežtai draudžiama. Mama galutinai pagadino nervus ir sveikatą, nes viršūninkų ir prižiūrėtojų vaikai visaip ją įžeidinėjo, vadino „pereselenka“. Pergyvono ir dėl tėvo mirties, kad nesugebėjo jo išsaugoti, nes buvo kantrus, nemokėjo savęs fausoti. Ji turėjo mesti mokytojavimą.

Arvydas gerai prisimena ir kaip 1946 metų rugpjūčio mėnesį prie Laptevų jūros, LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko Justo Paleckio pavedimu, atvyko respublikos žvietimo ministerijos inspektorius K. Gerulaitis su mėlyna skrybėle ir dabartinis Vilniaus universiteto Žurnalistikos katedros docentas Jonas Bulota. Šią savo ekspediciją pas „Ledo vaikus“ jis aprašė „Gimtajame krašte“ [1988 m. Nr. 34]. Svečiai iš Lietuvos išbuvo Trofimovske visą savaitę, kalbėjosi ir su Sofija Vilkaičiene. Laukta Daniliauskų Antanuko. Jis kaip našlaitis galėjo grįžti į Lietuvą.

Sofija Vilkaičienė dūsavo: „Kaip gaila, vaikai, kad aš dar nenumiriau. Nebūtų manęs, ir jus išsivežtų į Lietuvą“. — Tai buvo juodasis Mamos humoras. Prisimena Arvydas, kaip į 43-ųjų ledo vaikų grupę K. Gerulaitis ir J. Bulota pasiėmė ir kitą jo draugą Augustiną Albinuką, gražiai traukusį iš visų jėgų „Molinį uzboną“.

1947-ųjų rudenį su paskutinių baržų karavanu į Jakutską patraukia ir Arvydas su sesute Audange bei Mama. Čia ima dirbti statybos trestė dailide. Tik Mama žiemą dar kiek pasirgusi, pagulėjusi ligoninėje. 1948-ųjų gegužės 18-ąją juos jau visam laikui palieka su sesute vienus. Arvydas savo rankomis sukala karstą, ant kapo pastato lietuvišką kryžių su saule, išdegina vardą ir pavardę. „Sofija Vilkaičienė. 1898—1948“. Likę vieni brolis ir sesuo nepasimeta. Jis dirba statybininku, o ji — vaikų namuose.

(b. d.)

Algirdas BERZELIONIS

Rektoriaus sūnus — ledo vaikas

(tęsinys, pradžia 1 nr.)

Vakarais abu lanko darbo jaunimo vidurinę mokyklą. Ją baigęs per ketverius metus Arvydas 1952 m. įstoja į Jakutsko miškų technikumą ir vėloj trejų metų jį baigia su pagyrimu per dvejus, apdovanojamas fotoaparatu „Liubitel“. Labai gerai vertinamos jo ir jakutų kalbos žinios. Kaip gavęs raudoną diplomą, jis turi teisę studijuoti aukštojoje. Tačiau kaip tremtinys išvykti iš čia niekur negali. Rašo su Audango malonės prašymą į Maskvą. Gavęs atsakymą, jog mokslui nebus trukdoma, vyksta į Sverdlovską, įstoja į Uralo miško technikos institutą. Sesuo ima mokyti Jakutsko medicinos mokykloje.

1956 m. balandžio 29 Arvydas atgana Tarybų Sąjungos piliečio teises. Sesuo, baigusi medicinos mokyklą ir ištekėjusi už tokio pat tremtinio, sugrįžta į Lietuvą metais vėliau.

„1956 m. rugpjūtį Arvydas atvyko į LZOA. Tada aš buvau studentų priėmimo komisijos atsakingasis sekretorius ir pirmas pamačiau iš tremties grįžusį Vilkaitį, — prisimena Vandalinas Junevičius. — Kadangi jis jau buvo baigęs du Uralo miško technikos instituto kursus, pasiūliau jam pirmiausia prisistatyti rektorui Juozui Tatorliui. Kai pasakiau, kad tas išblyškęs vaikinai yra tremtinys, buvusio trečiojo Akademijos rektoriaus sūnus, J. Tatoris pakilo nuo kėdės, prlėjo prie jo, paspaudė ranką, paprašė sėstis ir nuoširdžiai pasikalbėjo. Arvydas buvo priimtas į Miškų fakulteto III kursą, nuo rugsėjo 1 d. gavo stipendiją, apsigyveno bendrabutyje“.

O štai ką prisimena bendrakursiai. Kauno miško chemijos ūkio direktorius J. Balinskas: „Iš Šiaurės Arvydas grįžo labai nuvargęs, netekęs daug dantų, su smarkiai pablogėjusia klausa, todėl nešiojo aparatuką. Bet greit atkuto, įrodė, kad turi gerą galvą, sugeba labai gerai mokyti“.

Kauno Botanikos sodo direktorius R. Budriūnas: „Arvydas pasireiškė kaip labai draugiškas, darbštus, kuklus, pažangus, turintis autoritetą studentas. Su Arvydu ir dabar draugaujame, dažnai aplankau jį Birštone“.

LZOA docentas R. Mankus: „Vilkaitis rodė draugams pavyzdį, kaip studijuoti



Tarp Jakutsko miškų technikumui auklėtinių ir dėstytojų paskutinėje eilėje antras iš dešinės — Arvydas Vilkaitis (1954 m.).

ir dirbti. Gerai braižė, stropiai konspektavo paskaitas. Konspektus skolindavo draugams, padėdavo silpnesniems". Iš prieš tris dešimtmečius baigusią fakultetą 49 miškų ūkio inžinierių girininkauja tik jis, Šernuose — S. Mažeika, Jaučiuose — A. Vincėvičius, Kalesnikuose — S. Underis. Kiti tapo mokslininkais, įmonių vadovais, vyriausiais specialistais.

— Vargo pelė. Tikras ledo vaikas. — Štai kuo buvo Stalinas pavertęs gerbiamo Lietuvoje mokslininko, rektoriaus sūnų, — sako girininkas Stasys Mažeika. — O juk ir jis, jeigu būtų nepraradęs tiek sveikatos Šiaurės ledynuose, gal būtų žinomas mokslininkas. Dar rengdamas diplominį darbą pradėjo dirbti Dubravos bandymų stotyje. Iš pradžių techniku, vėliau Piltonos girininku. Tačiau, nesant kur gyventi ir įdarbinti žmoną Eleną, tuomet dirbusią Birštono vidurinėje rusų kalbos mokytoja, ir jis pasiprašo Miškų ūkio ministro A. Matulionio į Birštoną.

Štai greit trys dešimtmečiai, kaip Arvydas Vilkaitis — Birštono girininkas, vienas pirmųjų savo valdose įrengęs poilsio takus. Pernal rudenį čia ties žimtamėčiu Alksniakiemio pušynu iškilo liaudies meistrų 11 išdrožtų koplytstulpių, apvainikuotų geležinėm saulutėm.

— Atminimo taką stalinizmo aukoms — Lietuvos tremtinams prie Nemuno tęsiame, — sako girininkas. Memorialo atsiradimu daug rūpinosi ir čia vasarą kuriantis rašytojas Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Selmo Tarybos narys Vytautas Peškevičius. Sąjūdžio veikloje aktyviai dalyvauja ir girininkas. Jis — Sąjūdžio suvažiavimo delegatas.

Birštono girininkijos valdos nemažos — 4207 hektarai. Per savo darbo metus Arvydas Vilkaitis čia pasodino, įskaitant ir eroduojamus plotus, per 500 ha naujų želdinių. Įveista 6 ha sėklinė maumedžių plantacija, yra per 2000 derančių sklepytų maumedžių. Už tai girininkas apdovanotas LOPP diplomu. Dabar visos Birštono maumedžių plantacijoje surinktos sėklos pasėjamos žitnamyje, po polietileno plėvele. Paauginți maumedukai keliauja į respublikos miškų ūkius.

Ženklius pėdsakus prie Nemuno, puoselėdamas kurorto miškus, palieka Arvydas Vilkaitis. Bene daugiausia rūpesčių teikia Alksniakiemio ir Zvėrinčiaus kurortiniai miškai, užimantys 1244 ha. Skauda girininkui širdį ir dėl Slponių, Kalvų, Naudžiūnų miškų. Norėdamas, kad jie geriau būtų prižiūrimi, girininkas sutarė, kad nors ir turi tik keturis eiguolio etatus, eiguvas paliks penklas. Kalvių mišką globoja tik pusė etato turintis eiguolis Albinas Urbonavičius. Alksniakiemio — tvarko pjūklininkas ir traktorininkas — Slibiro vaikas Algimantas Armonas. Tokiems, anot girininko, priklauso ateitis. Dešinė girininko ranka yra jo brolis, Miškų technikumui auklėtinis Valentinas Armonas, šiuo metu ne-

akivaizdžiai studijuojantis LZOA Miškų ūkio fakultete ir dirbantis girininko padėjėju. Zvėrinčiaus miškų šeimininkas — Juozas Zydellūnas irgi ne tik eiguolis, o ir traktorininkas. Eiguolis Bronius Juodžiukynas yra ir miško plovėjas. Tad ar reikia užsimoti prieš tokius eiguolius, laikyti juos valdininkais!

Dalį plynų biržių — apie 2000 m³ — girininkijoje iškerta miško ruošos meistrija. Savo jėgomis girininkija paruošia apie 5000 m³. Metinė kirtimo biržė — 7000 m³. Bet užpernai vasarą per Birštono mišką praūžęs viesulas šią biržę padidino iki 12000 m³ — dvejų metų kirtimo normos. Girininkui didžiausias rūpestis, kaip šiuose plotuose atkurti miškus.

Girininkijoje dirba septyni nuolatiniai darbininkai. Didžiuojasi kolektyvas miško plovėjas Juozu Kavaliausku, Jonu Jaruševičiumi, traktorininku Juozu Venslavičiumi. Turimas vienas traktorius T-40 ir keturi arkliai. Su jais ir nudirbami pagrindiniai darbai.

Kažkada girininkija statyta Birštono pakraštyje ir prie jos sodintas parkas — šiandien jau miesto centras. Ir ateityje reikės galvoti apie naują. Prieš 12 metų Arvydui Vilkaitiui teko perimti iš Teresės Murauskaitės Alksniakiemio girininkijos valdas. Ten dabar įsikūręs jo padėjėjas. Galbūt ten turėtų būti ir naujos girininkijos centras. Girininkijos valdose gyvenantys žmonės per metus parduoda valstybei 55 tonas pieno ir 10 tonų mėsos.

Arvydas Vilkaitis — girininkas, turintis humanitaro jausmą, valdantis plunksną, rašantis vaizdelius apie tremtį, kuriuos ruošiasi spausdinti „Nemunas“. Turėkime vilties, jog neužilgo — 1992 metais, pažymint jo tėvo Vinco Vilkaičio gimimo 100-metį, bus išleista apie jį monografija, kurią ruošia profesorius K. Brundza ir į kurią galbūt bus įdėti ir jo paskutinio darbo — poemos fragmentai.

Girininko sūnų, irgi Arvydą, patraukė ne miškai, o technika. Jis alstringas lenktynininkas, dirba autoservise. Kas žino, gal anūkės Milda ir Rūta norės eiti senelio, o galbūt ir prosenello pėdomis. Kaip ir brolio Vinco anūkas, gimęs Australijoje ir šiandien besimokantis lietuviškoje gimnazijoje Vakarų Vokietijoje, toks pat 18-metis kaip jo senelis, kai kadais paliko Lietuvą, ruošiasi aplankyti senelio ir prosenello gimtąją žemę. Kokios mintys jam kils skaitant prosenello poemą, klausantis Arvydo Vilkaičio — ledo vaiko pasakojimo apie tremtinio dalį...

Iškyla faultos, žviečia spindi
Kaip žvalgėdės amžino dangaus
Ir gėsta. Amžių amžius aid
Vardai seni. Jų nuostabaus
Likimo paslaptingą mįslę
Kas beįspės, fikral išspręst!

Algirdas BERZELIONIS